

Agencija za komunikacijska omrežja in storitve RS
Direktor g. Marko Mišmaš
Stegne 7
1000 Ljubljana

info.box@akos-rs.si

Ljubljana, 27. 5. 2024

Zadeva: **Ponovni predlog za posvet na temo objavljene Analize vpliva spremembe prenosne hitrosti širokopasovnega dostopa do interneta v sklopu univerzalne storitve, pripomb in odgovorov Agencije na prejete pripombe**
Zveza: **objave AKOS na spletni strani dne 26. 2. 2024, 8.4.2024 in 23.4.2024, pravilna številka 38242-4/2023**

Spoštovani,

Agencija je kot zaključek opravljene Analize vpliva spremembe prenosne hitrosti širokopasovnega dostopa do interneta v sklopu univerzalne storitve (v nadaljevanju Analiza), namesto dosedanje hitrosti 10 Mbit/s in 1 Mbit/s, predlagala novo prenosno hitrost za funkcionalen dostop do interneta in sicer 30 Mbit/s k uporabniku in 3 Mbit/s od uporabnika. Pri tem je predvidela uveljavitev te hitrosti z 31. 12. 2025. Navedeni datum naj bi sovpadal z obveznostjo mobilnih operaterjev, da z mobilnim signalom, ki omogoča prenos podatkov s hitrostjo 30 Mbit/s, pokrijejo 99 % prebivalstva.

Operaterji smo v roku javnega posvetovanja na Agencijo naslovili obsežne pripombe na ugotovitve v objavljeni Analizi, v katerih smo izpostavili, da je Vlada Republike Slovenije 25. 8. 2023 sprejela Načrt razvoja gigabitne infrastrukture do leta 2030 (v nadaljevanju: Načrt 2030), ki temelji na izhodišču, da je za zagotovitev dostopa do širokopasovnega omrežja za 107.932 gospodinjstev, ki so opredeljena kot možne bele lise, potrebna in primerna uporaba javnih sredstev.

Večina držav članic Evropske Unije zagotavljanje širokopasovnega dostopa do interneta nima vključenega v nabor obveznih univerzalnih storitev, zgolj 4 države članice so uveljavile oziroma načrtujejo obveznost povišanje prenosne hitrosti na 30 Mbit/s k uporabniku. Gre za države, kjer je predlagano hitrost bistveno lažje zagotoviti tako zaradi samega reliefa terena kot tudi gostote poseljenosti prebivalstva. Upošteva dejstvo, da je Slovenija med najbolj razpršeno poseljenimi državami v EU, saj je delež prebivalstva, ki živi na ruralnem območju, dvakrat višji od evropskega povprečja in je Slovenija tretja najbolj ruralna država za Slovaško in Romunijo. Prav tako je za Švico in Norveško najbolj gorata in z največjim deležem prebivalstva, ki živi v gorskem svetu. Zato bi moral biti slovenski regulator med zadnjimi, ki bi razmišljal o dvigu hitrosti univerzalne storitve kar na raven NGA hitrosti, namesto da z nesorazmernim in neupravičenim ukrepom skuša biti med prvimi.

Skladno s 180. členom ZEKom-2 mora prenosna hitrost, primerna za širokopasovni dostop do interneta, omogočati uporabo točno v zakonu določenih storitev. Ta nabor je mogoče zagotoviti s prenosno hitrostjo 10 Mbit/s k uporabniku in 1 Mbit/s tako v Sloveniji kot tudi v drugih državah EU.

Agencija je, ne da bi kriterij posebej utemeljila, za izračun potrebne hitrosti v Analizi uporabila štiričlansko gospodinjstvo, pri čemer predvideva, da trije člani gospodinjstva hkrati delajo od doma oz. sodelujejo v izobraževalnem procesu na daljavo, kar je po mnenju članov SOEK popolnoma nerealna predpostavka. Iz javno dostopnih podatkov je namreč razvidno, da je povprečno število članov posameznega gospodinjstva v Sloveniji 2. Celo v Analizi prenosne hitrosti v letu 2020, v času največjih omejitev zaradi epidemije Covid-19, je Agencija predpostavila, da od doma dela le en član gospodinjstva, en član pa sodeluje v izobraževalnem procesu na daljavo.

Člani SOEK ugotavljamo, da končni predlog Agencije glede prenosne hitrosti dostopa do interneta v okviru univerzalne storitve 30/3 Mbit/s, ne temelji na konkretni analizi, ampak na subjektivni oceni potreb hipotetičnih poslovnih uporabnikov. Ta hitrost namreč ne omogoča zgolj minimalnega nabora storitev, ampak v nasprotju z zakonom sledi drugim ciljem, tj. povečati pokrivanje krajev, kjer tržno ni upravičeno graditi, na račun operaterjev.

Dodatno kot primer navajamo še sosednjo Hrvaško, kjer je bila v letu 2022 izvedena analiza univerzalne prenosne hitrosti do interneta. Povprečno število članov posameznega gospodinjstva na Hrvaškem je 2,8, torej več, kot povprečno število članov gospodinjstva v Sloveniji. Hrvaški regulator je, upoštevaje potrebe povprečnega gospodinjstva, kot ustrezno prenosno hitrost do interneta določil 7/1 Mbit/s.

V praksi se že danes pojavljajo primeri, ko je mogoče univerzalno storitev dostopa do interneta zagotoviti le preko optičnih vlaken (mobilno omrežje torej ne more nadomestiti te investicije), v primeru uveljavitve predlaganega zvišanja hitrosti, bi bilo takih primerov še bistveno več. S tem pa bi se povišali tudi stroški zagotavljanja same storitve. Ocenjujemo, da je okoli 50.000 gospodinjstev, ki bi z dvigom hitrosti univerzalne storitve lahko zahtevali nadgradnjo svojega obstoječega priključka (kar je bistveno bolj verjetno, kot da bi samotna kmetija prvič zaprosila za dostop z 10 Mbit/s).

Predlagamo, da se investicije v omrežja za potrebe povišanja prenosne hitrosti financirajo iz javnih sredstev, kot jih je za izgradnjo manjkajoče gigabitne infrastrukture predvidela država z Načrtom 2030, obveznost povišanja prenosne hitrosti na 30 Mbit/s k uporabniku pa naj se ne vključi v sklop univerzalne storitve

V odgovoru na pripombe operaterjev se Agencija sklicuje tudi na analizo ameriškega regulatorja, ki je kot minimalno širokopasovno hitrost določil 100 Mb/s. Vendar se ta v svoji analizi ne opira na mobilna omrežja, ampak ugotavlja, da 95 milijonov Američanov ne dosega te hitrosti in da so potrebne milijardne investicije s strani države, da se ta cilj doseže. Torej v ZDA posledica te analize ni prisila operaterjev v socialne investicije.

Samo tako bosta ukrepa gradnje z javnimi sredstvi in univerzalna storitev v sozvočju. V nasprotnem primeru bo ta dvig hitrosti obremenil investicijske sposobnosti operaterjev, ki bodo morali polniti kompenzacijski sklad za doseganje bistveno nižjih hitrosti, kot so načrtovane z Načrtom 2030. Potem, ko bodo torej operaterji za nadgradnjo priključka iz 10 Mb/s na 30 Mb/s porabili na tisoče EUR, bo kljub temu potrebno še angažiranje javnih sredstev za nadaljnjo nadgradnjo na ambiciozne digitalne cilje.

V odgovorih na pripombe članov SOEK je Agencija zavrnila vse argumente operaterjev o pomanjkljivi infrastrukturi za zadostno pokrivanje, o značilnostih ozemeljskih in naselitvenih značilnosti Republike Slovenije, ki znatno otežujejo dodatno pokrivanje še ne pokritih gospodinjstev z NGA omrežji in posledični neprimerljivosti z drugimi državami, o neskladnosti med potrebami za izvajanje zakonitih univerzalnih storitev in potrebami za komercialni dostop. Pri tem se je vztrajno sklicevala na obveznosti mobilnih operaterjev za zagotavljanje pokrivanja z mobilnim signalom s hitrostjo 30 Mbit/s do konca leta 2025.

Zagotavljanje FWBA storitev z minimalno hitrostjo na 100 % območja bi terjalo ogromne vloške ter tudi ne bi bilo tako enostavno, kot predpostavlja Agencija. Operaterji namreč že danes pokrivajo 99% prebivalstva z mobilnim signalom LTE, ki načeloma omogoča hitrost 30 Mbit/s v dobrih radijskih razmerah. Kljub temu pa številnim našim naročnikom ne moremo zagotoviti hitrosti nad 30 Mbit/s ne da bi obsežno investirali v omrežje in/ali dodatne sprejemne antene. Kakšno je odstopanje in zakaj lahko pojasnijo naši radijski strokovnjaki. Prav tako lahko pojasnijo, da zunanja antena na mejnih območjih v praksi ne prispeva bistveno k doseganju zadostnih hitrosti.

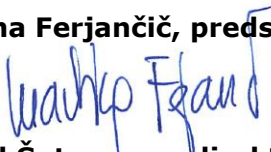
Namreč običajna hitrost 30 Mbit/s pri FWBA storitvah skladno s splošnim aktom agencije pomeni obveznost nudenja FWBA priključka z maksimalno hitrostjo 60 Mbit/s, pri čemer je minimalna hitrost lahko 15 Mbit/s. Agencija je v posvetovanju večkrat uporabila večje dopustno odstopanje od maksimalne pogodbene hitrosti za FWBA storitve kot prednost, vendar pri tem spregleda, da z univerzalno storitvijo ne predpisuje maksimalne hitrosti, ampak običajno razpoložljivo.

Ker med mobilnim pokrivanjem in pokrivanjem za potrebe fiksnega priključka prek mobilnega omrežja obstajajo bistvene razlike in očitno prihaja do razhajanja pri razumevanju obveze, ki so jo mobilni operaterji prevzeli z na dražbi pridobljenimi frekvencami v ODRF, predlagamo, da se pred nadaljevanjem postopka nujno izvede še en pojasnilni posvet, na katero naj se povabi vse relevantne deležnike in kjer bi se lahko navedena odprta vprašanja vsestransko razjasnila.

Agencijo zato vljudno naprošamo za izvedbo srečanja 6. junija ob 9.00, na katerem bi sodelovali tudi naši tehnični strokovnjaki, ki bi lahko bolje predstavili naše tehnične omejitve in pomisleke ter prispevali k vzdržnim vsebinskim dopolnitvam predlogov relevantnih splošnih aktov.

S spoštovanjem,

Martina Ferjančič, predsednica SOEK

**Nenad Šutanovac, direktor
Združenje za informatiko in telekomunikacije pri GZS**

